

DOI: 10.31866/2410-1176.41.2019.188647

УДК 78:37.016(477+510+520)

**ГЕНЕЗА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ СХОДУ
(НА ПРИКЛАДІ КИТАЮ ТА ЯПОНІЇ)**

Антошко Марина Олегівна

*Кандидат мистецтвознавства, доцент,**ORCID: 0000-0002-4105-7519,**e-mail: antoshko.m@rambler.ru,**Національна музична академія України**імені П. І. Чайковського,**вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, Україна, 01001*

Мета дослідження – розглянути процеси зародження й становлення музичного виховання в Україні та країнах Сходу, зокрема в Китаї та Японії, виявити їхні спільні та відмінні ознаки. Методологія дослідження. У роботі використано аналітичний та історичний методи, що дали змогу простежити зародження й становлення музичної освіти в Україні та в країнах Сходу; структурний метод застосовувався в угрупованні та викладенні фактичного матеріалу; біографічний метод допоміг зосередитися на вивченні діяльності видатних людей мистецтва, які займалися проблемою музичної освіти в Україні. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому висвітлені споріднені й відмінні прояви музичного виховання в Україні та в країнах Сходу, про що свідчить аналіз методів і форм музичної діяльності обох сторін та розкриття того, як музичне виховання впливає на формування духовної культури особистості та сприяє її всебічному й гармонійному розвитку. Висновки. Поряд з розбіжностями з'ясовано певну спорідненість музичного виховання в Україні та в країнах Сходу. У формуванні цілісної особистості спорідненими є виховання морально-естетичних смаків шляхом музичного мистецтва. Як в Україні народне мистецтво є важливим проявом національно-етнографічної культури, так і в країнах Сходу однією з форм культури є свята, адже вони тісно пов'язані з історією та національними традиціями. І в Україні, і в країнах Сходу вважається, що потрібно поєднувати чуттєве сприйняття музики із сферою свідомого засвоєння знань, іти від простого до складного. Однак в Україні для всебічного й гармонійного музичного виховання активно залучаються здобутки музичної культури багатьох народів, тоді як великий вплив на східний менталітет здійснює сім'я, яка зберігає національну традиційність.

Ключові слова: музичне виховання; музична освіта; культурні традиції України та країн Сходу; творчість; музично-естетичний смак

Вступ

Одним із пріоритетів розвитку творчої особистості в освітньому процесі є музичне виховання, становлення якого в Україні займалося багато митців, про що свідчить розмаїття доробків, створених видатними педагогами. Завдання, які ставить перед собою педагог полягає у формуванні музично-естетичного смаку учнів, розвитку їхніх моральних якостей у процесі музичного виховання, яке допомагає опанувати свої почуття та пізнати навколишній світ.

Не менш цікавими для науковців є також освітні проблеми, які ставлять перед собою науковці країн Сходу. До того ж значна кількість представників східних країн навчаються в українських мистецьких вищих закладах освіти, у такий спосіб переймаючи досвід українського мистецтва та збагачуючи нашу культуру своїми традиціями. Тож взаємопроникнення мистецького досвіду між Україною і східними країнами залишається актуальним.

Наукова новизна дослідження визначається тим, що в ньому висвітлені споріднені й відмінні прояви музичного виховання в Україні та в країнах Сходу (Китай, Японія), про що свідчить аналіз методів та форм музичної діяльності обох сторін; розкрито, як музичне виховання впливає на формування духовної культури особистості, сприяє її всебічному й гармонійному розвитку.

Методичні підходи до розвитку музичного виховання в Україні та зарубіжних країнах мають певні особливості. Зокрема, про основні форми застосування музики як виховного засобу в стародавньому світі (зокрема, у Китаї) в контексті соціалізації особистості йдеться в статті Є. Козеняшева (2011). Досвід фахівців-практиків із сучасних напрямів та аспектів розвитку музичного виховання у європейських країнах і США, характеристику зарубіжних систем музичного виховання узагальнено в роботі

С. Барило (2019). Особливості поєднання музично-виконавського та художньо-просвітницького елементів під час підготовки майбутніх учителів музики розкрито в статті Мінь Шаовой (2017). Дослідженню основних періодів розвитку загальної музичної освіти, фактів спадкоємності в розвитку музичного навчання та генези музично-педагогічного новаторства присвячена стаття О. Руденко (2017).

Мета і методи дослідження

Мета роботи полягає у висвітленні процесів зародження й становлення музичного виховання в Україні та країнах Сходу, зокрема в Китаї та Японії, у виявленні їхніх спільних та відмінних ознак.

Методологія дослідження. У дослідженні використано аналітичний та історичний методи, що дали змогу простежити зародження й становлення музичної освіти в Україні та в країнах Сходу; структурний метод застосовувався в угрупованні та викладенні фактичного матеріалу; біографічний метод допоміг зосередитися на вивченні діяльності видатних людей мистецтва, які займалися проблемою музичної освіти в Україні.

Виклад матеріалу дослідження

Питаннями музичної освіти займалися багато педагогів, музичних діячів та композиторів, серед яких слід виокремити М. Дилецького, М. Лисенка, М. Леонтовича, К. Стеценка, Я. Степового, П. Козицького, В. Верховинця та ін. Ведучи мову про виховні традиції Сходу, треба назвати таких науковців, як Лю Лянь (2015), Н. Попович (2015), Сі Даофен (2015), Сюй Чже (2014) та багато інших, які порушували питання виховання та освіти у своїх наукових роботах.

Осмилюючи досвід попередників, котрі вивчали проблему музичної освіти в Україні, варто назвати М. Дилецького (близько 1630 – близько 1690) – українського музичного теоретика, композитора, хорового диригента й педагога (Дзира, 2004, с. 383) який вважається класиком науково-теоретичної думки з партесного стилю завдяки його «Ідеї граматики мусікійської» (1675). Саме ця робота вважається фундаментальною в розвитку багатоголосного стилю в Україні. У дослідженні систематично викладений матеріал стосовно партесного стилю, відновлено правила композиції та надано методичні поради стосовно музичного виховання, водночас у ньому висвітлено питання щодо навичок оволодіння професійним співом, хоровим диригуванням та нотною грамотою.

Одну із рукописних копій, котра зберігається у фондах Львівського музею українського мистецтва, підготувала до видання музикознавець О. Цалай-Якименко (1971) яка на той час була викладачем Львівської державної консерваторії імені М. В. Лисенка. Перше оприлюднення новознайденого списку М. Дилецького на шпальтах офіційних видань відбулося на сторінках львівського часопису «Жовтень», що набуло значного резонансу в наукових колах і спровокувало негативну реакцію московських науковців, тому що вчені поза канонами радянської наукової етики розповіли про переваги цієї знахідки над іншими відомими на той час стародруками «Граматики музикальної» М. Дилецького, наголосивши на тому, що це чи не єдиний повний список, до того ж написаний старою українською мовою (Савчук, 2016, с. 8-9).

Музикознавець І. Савчук (2016), ґрунтовно вивчивши питання «Граматики» М. Дилецького, зазначає: «Розглядається процес включення новознайденого фоліанту до музикознавчого річища аж до моменту його факсимільного опублікування у видавництві «Музична Україна» та пов'язана з цим напружена дискусія між науковими центрами вивчення старовинної музики Києва і Москви. Загалом у період від 1965 до 1970 року на джерелознавчому матеріалі простежуються особливості функціонування української школи вивчення старовинної музичної культури другої половини 1960-х, окреслено історико-антропологічні характеристики наукових дискусій, спричинених появою цього трактату, та роль особистісного фактору у наукових пошуках, означено нонконформістські характеристики постаті дослідника-вченого в українському музикознавстві 1960-х» (с. 6).

Засновником української професійної музики вважається М. Лисенко (1842–1912) – український композитор, піаніст, диригент, педагог, громадський діяч, збирач пісенного фольклору. Саме цей митець підніс усі жанри української музики на високий фаховий рівень, заклавши основи музично-критичної і наукової думки про українську музику й акцентувавши на темі народу та народної пісні. М. Лисенко вважав, що у вихованні молоді треба враховувати неповторність індивідуальності кожного учня, а для розкриття неповторних талантів кожного слід використовувати дитячі народні ігри з народними

піснями, танцями й рухами. Митець наголошував, що основною ціллю у вихованні має бути духовний розвиток дитини, спрямований на виховання моралі. Використовуючи у своїй системі виховання як підґрунтя фольклор, композитор дотримувався думки про тісне спілкування вчителя та учня, про передання навичок та умінь педагога своїм учням. Варто наголосити, що педагогічні принципи М. Лисенка яскраво виокремлені в сучасних принципах музично-естетичного виховання, а вагомість його внесків в педагогічну систему є неоціненним вкладом в українську музичну освіту (Архімович & Гордійчук, 1952).

Ще одним видатним українським композитором, хоровим диригентом, громадським діячем та педагогом був М. Леонтович (1877–1921). Саме педагогічна діяльність цього митця заклала фундамент української музичної культури, адже композитор займався навчанням дітей гри на скрипці, флейті, віолончелі та інших музичних інструментах. Працюючи в Чуківській школі, він організував дитячий хор та оркестр (згодом колектив навіть отримав додаткові кошти на купівлю музичних інструментів). Спеціально для цього дитячого оркестру, з урахуванням специфіки дитячих можливостей, М. Леонтович переклав твори різних авторів. Партії для дітей-оркестрантів були технічно нескладні, оркестрова фактура прозора, із переважанням гомофонно-гармонічної та акордової, поліфонічні моменти використовувалися зрідка. Шкільні оркестрові гармонізації за стилем близькі до аранжувань, зроблених для шкільних хорів (наприклад, «Тиха вода», «Ой, у полі жито», «Грицю», «Черчик» та ін.) (Завальнюк, 2002, с. 18). Створений М. Леонтовичем оркестр виступав на різних літературно-музичних вечорах, виконуючи спеціально підготовлені для нього оркестрування пісень «Дударик», весільної пісні «Чоботи», «Шумки» М. Завадського й ін. (Завальнюк, 2002, с. 18).

Осмислюючи власний досвід роботи з дітьми, педагогічну діяльність у Київській українській учительській семінарії, на диригентських курсах при Музично-драматичному інституті імені М. Лисенка, театральних курсах та курсах дошкільного виховання, М. Леонтович підготував кілька методичних праць, присвячених хоровому співу, зокрема підручник «Практичний курс навчання співу в середніх школах». Головною педагогічною ідеєю М. Леонтовича було переконання в тому, що основою навчання дітей музиці має бути музичний фольклор. Матеріал підручника вміщує твори, сприятливі для розвитку навичок акапельного хорового співу, що характерний для народного виконавства, зокрема – українські народні пісні зі збірок М. Лисенка та К. Стеценка, чимало вправ, заснованих на інтонаціях російського, українського, білоруського фольклору тощо. Відомо, що у своїй практичній роботі з дитячим хором композитор активно використовував також російські, білоруські, грузинські, польські, єврейські, чеські, німецькі та італійські народні пісні. За задумом М. Леонтовича, подібний добір репертуару дає змогу виховувати учнів усебічно та гармонійно розвиненими особистостями (Завальнюк, 2002, с. 91-93).

Значне місце в музичній культурі займала педагогічна діяльність К. Стеценка (1882–1922), який створив оригінальні пісні й хори, що стали прикладом в методиці викладання співу, він розробив теоретичні основи системи музичної освіти (Федотов, 1981). Одночасно зі К. Стеценком педагогічною діяльністю займався Я. Степовий (1883–1921), розвиваючи кращі традиції українського класичного мистецтва та активно займаючись громадською і творчою діяльністю.

Послідовності в методиці занять дотримувався композитор, музикознавець, музичний педагог та громадський діяч П. Козицький (1893–1960), який залишив свій досвід та методичні поради в нотатках, статтях і теоретичних працях. Саме він вважається засновником перших спроб у створенні методичних вказівок із питань музичного виховання. Композитор та педагог вважав, що потрібно поєднувати чуттєве сприйняття музики із сферою свідомого засвоєння знань, іти від простих до складних завдань поступово (Гусарчук, 2008).

Засновником українського дитячого музично-ігрового репертуару («Весняночка») та постановником першого національного музичного балету («Пан Каньовський»), українським етнографом, автором посібників був В. Верховинець (1880–1938). Важливо, що особливістю спадщини композитора є підпорядкованість педагогічній меті. Митець вважав, що саме народне мистецтво є вагомим проявом національної культури, адже відзеркалює традиції, духовний світ, звичаї і традиції українського народу, виражає його національний колорит (Кізченко, 2003). Саме в його теоретичних працях В. Верховинця, серед яких виокремлюються «Українське весілля», «Українські танці», «Теорія українського народного танцю», ми відстежуємо суто народний колорит (Гусарчук, 2008).

Не менш цікавими для науковців є освітянські проблеми, які ставлять перед собою науковці країн Сходу. Вивчаючи історичні події країн Сходу, треба зазначити, що великий вплив на східний менталітет здійснює сім'я, яка впливає на збереження національної самобутності, особливості музичної культури й мистецтва. Мистецьким вихованням дітей починають займатися змалечку, адже саме живопис,

музика й танці є основним, що формує та виховує естетичний смак дитини. Своєрідним різновидом східного мистецтва була і є китайська писемність, а саме ієрогліфи, які становлять собою один з видів образотворчого мистецтва (Тавровський, 1989, с. 5).

Підґрунтям для моделювання мистецької освіти Японії є здатність людини мислити емоційно, враховуючи відчуття природньої краси. Саме тому там вважається доцільним поєднанням із природою. Важливим напрямом у японській системі освіти є музичне виховання. Починаючи вчити музиці в доволі ранньому віці, японці використовують відому систему виховання японського педагога С. Судзукі (2005), яка базується на використанні сенситивності раннього періоду в емоційному розвитку дитини. Педагог вважав, що музикальність можна розвинути в дитини шляхом розвитку її музично-естетичного смаку. С. Судзукі (2005) переконує своїм баченням розвитку дитини, адже пропонує навчати музиці із самого народження, використовуючи мовлення, тобто поєднуючи рідну мову з музичною. Важливе значення в цьому процесі педагог відводить батькам, які на початковому етапі допомагають опанувати навички мови та музичної культури. У такий спосіб відбувається процес вбирання музичної мови поряд із рідною, при якому вивчені твори повторюються та вводяться нові навички для вдосконалення майстерності. Запорукою гарного навчання є поступовість педагогічного процесу – від простого до складного.

Варто наголосити, що однією із форм японської культури є свята, які тісно пов'язані з історією країн Сходу. Цікавим є саме дійство, насичене театралізованістю, музикою, танцями й піснями, адже воно здійснює вплив на національні традиції. Святкові традиції впливають і на дитячі уявлення та світогляд. Цікаву інформацію про східні свята подає дослідниця О. Зав'ялова (1990). Отже, фундаментальним в основі світосприйняття країн Сходу є художнє мислення, яке ставить за мету збереження багатовікових традицій.

Висновки

Отже, незважаючи на певні розбіжності, ми можемо вести мову про певну спорідненість музичного виховання в Україні та в країнах Сходу, що з'ясовується завдяки аналізу їхніх методів та форм музичної діяльності.

У процесі формування цілісної особистості спорідненим є виховання морально-естетичних смаків шляхом музичного мистецтва. В Україні народне мистецтво є важливим проявом національно-етнографічної культури, адже відзеркалює традиції, духовний світ, звичаї та обряди, вказує на його національний колорит (яскравим прикладом цього є вертеп). Подібне відбувається і в східних країнах, де однією із форм культури є свята, що насичені театралізованістю, музикою, танцями й піснями, адже вони тісно пов'язані з історією та національними традиціями. І в Україні, і в країнах Сходу вважається, що потрібно поєднувати чуттєве сприйняття музики із сферою свідомого засвоєння знань, іти від простого до складного.

Зазначено, що в східних країнах (Китай, Японія) суттєвий вплив на менталітет здійснює сім'я, яка зберігає національну традиційність, а також єдність із природою та використання сенситивності раннього періоду в процесі емоційного розвитку дитини. В Україні ж для всебічного та гармонійного музичного виховання активно залучаються здобутки музичної культури багатьох національностей (наприклад, російські, білоруські, грузинські, польські, єврейські, чеські, німецькі та італійські народні пісні).

Список використаних джерел

- Архімович, Л., & Гордійчук, М. (1952). *М. В. Лисенко: життя і творчість*. Київ: Мистецтво.
- Баріло, С.Б. (2019). Головні аспекти музичного виховання учнів в зарубіжних країнах. В *Наукова думка сучасності і майбутнього, Матеріали XXXIII всеукраїнської практично-пізнавальної конференції*. Взято з <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/46-shistnadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/331-golovni-aspekti-muzichnogo-vikhovannya-uchniv-v-zarubizhnikh-krajnakh>.
- Ван Чень. (2017). Специфіка й структура виконавського артистизму майбутніх викладачів вокалу та педагогічні принципи його вдосконалення. *Наукові записки [Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя]: Психолого-педагогічні науки*, 1, 89-93. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2017-PP-1-89-93>.
- Гусарчук, Т.В. (2008). Особистісні чинники духовної творчості українських композиторів 20-х років ХХ століття. *Науковий вісник Національної музичної академії імені П. І. Чайковського*, 67, 207-216.
- Дзира, Я.І. (2004). Дилецький Микола Павлович. В В. А. Смолій (Ред.), *Енциклопедія історії України* (Т. 2, с. 383). Київ: Наукова думка.
- Завальнюк, А. (2002). *Микола Леонтович. Дослідження, документи, листи*. Вінниця: Поділля-2000.

- Завьялова, О.И. (1990). *Токио и токийцы: будни, выходные, праздники*. Москва: Наука.
- Кізченко, В.І. (2003). Верховинець Василь Миколайович. В В. А. Смолій (Ред.), *Енциклопедія історії України* (Т. 1, с. 489). Київ: Наукова думка.
- Козеняшев, Є.А. (2011). Музичне виховання в стародавньому світі. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтва*, 1, 180-183.
- Лю Лянь. (2015). *Музично-теоретичні дисципліни в системі професійної підготовки музикантів у Китаї*. (Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства). Харківський національний університет імені І. П. Котляревського, Харків.
- Мінь Шаовой. (2017). Компонентна структура рефлексивних умінь майбутніх учителів музики. *Наукові записки [Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя]: Психолого-педагогічні науки*, 1, 151-155. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2017-PP-1-151-155>.
- Попович, Н.М. (2015). *Теорія і методика формування професійно-особистісного досвіду вчителя музики в системі неперервної педагогічної освіти*. (Автореферат дисертації доктора педагогічних наук). Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ.
- Руденко, О.Ф. (2017). Розвиток загальної музичної освіти: наступність і спадкоємність. *Наукові записки [Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки*, 1, 60-64. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2017-PP-1-60-64>.
- Савчук, І.Б. (2016). Микола Дилецький «Грамадика музикальна». Петербурзький список 1723 року: від часу відкриття до опублікування. *Українське музикознавство*, 42, 6-34.
- Сі Даофен. (2015). *Методика використання інноваційних технологій у підготовці майбутніх учителів музики до співацької діяльності*. (Автореферат дисертації доктора педагогічних наук). Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ.
- Судзуки, С. (2005). *Взращенные с любовью. Классический подход к воспитанию талантов*. Москва: Попурри.
- Сюй Чже. (2014). *Формування національних цінностей у студентів музичних спеціальностей у навчально-виховному процесі університету*. (Автореферат дисертації кандидата педагогічних наук). Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ.
- Тавровский, Ю.В. (1989). *Загадки «японского духа»*. Москва: Советская Россия.
- Федотов, Є. (Упоряд.). (1981). *Стеценко Кирило. Спогади. Листи. Матеріали*. Київ: Музична Україна.
- Цалай-Якименко, О. (1971). Музично-теоретична думка на Україні в XVII столітті та праці М. Дилецького. *Українське музикознавство*, 6, 32-40.

References

- Arkhimovych, L., & Hordiichuk, M. (1952). *M. V. Lysenko: zhyttia i tvorchist [M. V. Lysenko: Life and Creative work]*. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
- Barylo, S.B. (2019). Holovni aspekty muzychnoho vykhovannia uchniv v zarubizhnykh krainakh [The main aspects of music education of students in foreign countries]. In *Naukova dumka suchasnosti i maibutnoho, Materialy XXXIII vseukrainskoi praktychno-piznavalnoi konferentsii [Scientific thought of the present and the future, Proceedings of the 33-d All-Ukrainian Practical-Cognitive Conference]*. Retrieved from <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/46-shistnadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/331-golovni-aspekti-muzichnogo-vikhovannya-uchniv-v-zarubizhnykh-krainakh> [in Ukrainian].
- Dzyra, Ya.I. (2004). Dyletskyi Mykola Pavlovych. In V.A. Smolii (Ed.), *Entsyklopediia istorii Ukrainy [Encyclopedia of the History of Ukraine]* (Vol. 2, p. 383). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Fedotov, Ye. (Comp.). (1981). *Stetsenko Kyrylo. Spohady. Lysty. Materialy [Stetsenko Kyrylo. Memories. Letters. Materials]*. Kyiv: Muzychna Ukraina [in Ukrainian].
- Husarchuk, T.V. (2008). Osobystisni chynnyky dukhovnoi tvorchosti ukrainskykh kompozytoriv 20-kh rokiv XX stolittia [Personal factors of spiritual creative work of Ukrainian composers of the 1920s]. *Scientific herald of Tchaikovsky National music academy of Ukraine*, 67, 207-216 [in Ukrainian].
- Kizchenko, V.I. (2003). Verkhovynets Vasyl Mykolaiovych. In V.A. Smolii (Ed.), *Entsyklopediia istorii Ukrainy [Encyclopedia of the History of Ukraine]* (Vol. 1, p. 489). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Kozeniashev, Ye.A. (2011). Muzychne vykhovannia v starodavnomu sviti [Music education in the ancient world]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dizainu i mystetstv*, 1, 180-183 [in Ukrainian].
- Liu Lian. (2015). *Muzychno-teoretychni dystsypliny v systemi profesiinoi pidhotovky muzykantiv u Kytai [Music-theoretical disciplines in the system of vocational training of musicians in China]*. (Extended abstract of candidate's thesis). Kharkiv national Kotlyarev University of Arts, Kharkiv [in Ukrainian].

- Min Shaovei. (2017). Komponentna struktura refleksyvnnykh umin maibutnikh uchyteliv muzyky [The component structure of the reflexive skills of future music teachers]. *Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykoly Hoholia]. Psykholoho-pedahohichni nauky*, 1, 151-155. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2017-PP-1-151-155> [in Ukrainian].
- Popovych, N.M. (2015). *Teoriia i metodyka formuvannia profesiino-osobystynoho dosvidu vchytelia muzyky v systemi nepererвної pedahohichnoi osvity [Theory and methodology of formation of professional and personal experience of music teacher in the system of continuous pedagogical education]*. (Extended abstract of Doctor's thesis). Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv [in Ukrainian].
- Rudenko, O.F. (2017). Rozvytok zahalnoi muzychnoi osvity: nastupnist i spadkoiemnist [Development of general music education: succession and continuity]. *Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykoly Hoholia]. Psykholoho-pedahohichni nauky*, 1, 60-64. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2017-PP-1-60-64> [in Ukrainian].
- Savchuk, I.B. (2016). Mykola Dyletskyi "Hramatyka muzykalna". Peterburzkyi spysok 1723 roku: vid chasu vidkryttia do opublikuvannia [Mykola Dyletskyi "Music Grammar". The Petersburg List of 1723: from the time of opening to publication]. *Ukrainian musicology*, 42, 6-34 [in Ukrainian].
- Si Daofen. (2015). *Metodyka vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv muzyky do spivatskoi diialnosti [Methods of using innovative technologies in preparing future music teachers for singing activities]*. (Extended abstract of Doctor's thesis). National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv [in Ukrainian].
- Siui Chzhe. (2014). *Formuvannia natsionalnykh tsinnostei u studentiv muzychnykh spetsialnostei u navchalno-vykhovnomu protsesi universytetu [Formation of national values of students of musical specialties in the academic process of the university]*. (Extended abstract of candidate's thesis). National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv [in Ukrainian].
- Sudzuki, S. (2005). *Vzrashchennye s liuboviu. Klassicheskii podkhod k vospitaniuu talantov [Nurtured by love. The classic approach to talent education]*. Moscow: Popurri [in Russian].
- Tavrovskii, Iu.V. (1989). *Zagadki "iaponskogo dukha" [Riddles of the "Japanese spirit"]*. Moscow: Sovetskaia Rossiia [in Russian].
- Tsalai-Iakymenko, O. (1971). Muzychno-teoretychna dumka na Ukraini v XVII stolitti ta pratsi M. Dyletskoho [Musical-Theoretical Thought in Ukraine in the 17th Century and the Works of M. Dyletskyi]. *Ukrainian musicology*, 6, 32-40 [in Ukrainian].
- Van Chen. (2017). Spetsyfika y struktura vykonavskoho artystyzmu maibutnikh vykladachiv vokalu ta pedahohichni pryntsyipy yoho vdoskonalennia [Specificity and structure of artistry performing of future vocal teachers and pedagogical principles of its improvement]. *Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykoly Hoholia]. Psykholoho-pedahohichni nauky*, 1, 89-93. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2017-PP-1-89-93> [in Ukrainian].
- Zavalniuk, A. (2002). *Mykola Leontovych. Doslidzhennia, dokumenty, lysty [Mykola Leontovych. Studies, documents, letters]*. Vinnytsia: Podillia-2000 [in Ukrainian].
- Zavialova, O.I. (1990). *Tokio i tokiitcy: budni, vykhodnye, prazdniki [Tokyo and people of Tokyo: weekdays, weekends, holidays]*. Moscow: Nauka [in Russian].

Стаття надійшла до редакції: 10.09.2019

**ГЕНЕЗИС МУЗЫКАЛЬНОГО
ВОСПИТАНИЯ В УКРАИНЕ
И СТРАНАХ ВОСТОКА
(НА ПРИМЕРЕ КИТАЯ И ЯПОНИИ)**

Антошко Марина Олеговна
Кандидат искусствоведения, доцент,
Национальная музыкальная академия Украины
имени П. И. Чайковского,
Киев, Украина

Цель исследования – рассмотреть процессы зарождения и становления музыкального воспитания в Украине и в странах Востока, в частности в Китае и Японии, выявить их общие и отличительные признаки. Методология исследования. В работе использованы аналитический и исторический методы, которые предоставили возможность проследить становление и развитие музыкального образования в Украине и в странах Востока; структурный метод применялся в группировке и изложении фактического материала; биографический метод дал возможность

сосредоточиться на изучении деятельности выдающихся людей искусства, занимавшихся проблемой музыкального образования в Украине. Научная новизна исследования заключается в том, что в нем освещены родственные и отличные проявления музыкального воспитания в Украине и в странах Востока, о чем свидетельствует анализ методов и форм музыкальной деятельности обеих сторон и раскрытие того, как музыкальное воспитание влияет на формирование духовной культуры личности, способствует ее всестороннему и гармоничному развитию. Выводы. Наряду с различиями выяснено некоторую родственность музыкального воспитания в Украине и в странах Востока. В формировании целостной личности родственным является воспитание нравственно-эстетических вкусов путем музыкального искусства. Как в Украине народное искусство является важным проявлением национально-этнографической культуры, так и в странах Востока одной из форм культуры являются праздники, ведь они тесно связаны с историей и национальными традициями. И в Украине, и в странах Востока считается, что нужно сочетать чувственное восприятие музыки со сферой сознательного усвоения знаний, идти от простого к сложному. Однако в Украине для всестороннего и гармоничного музыкального воспитания активно привлекаются достижения музыкальной культуры многих народов, тогда как большое влияние на восточный менталитет осуществляет семья, которая сохраняет национальную традиционность.

Ключевые слова: музыкальное воспитание; музыкальное образование; культурные традиции Украины и стран Востока; творчество; музыкально-эстетический вкус

**GENESIS OF MUSIC EDUCATION
IN UKRAINE AND THE EAST
(THE EXAMPLE OF CHINA AND JAPAN)**

Maryna Antoshko

PhD in Art History, Associate Professor,

*Petro Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine,
Kyiv, Ukraine*

The purpose of the article is to demonstrate the processes of origin and development of music education in Ukraine and the East Asian countries, in particular in China and Japan, to define their common and distinctive features. The research methodology. The author has applied analytical and historical methods to trace the origin and development of music education in Ukraine and the countries of East Asia; the structural method has been used for arranging into groups and presenting of the facts; biographical method has given the possibility to focus on the activity of the outstanding people in the sphere of music education in Ukraine. The scientific novelty of the study is that it highlights common and distinctive features of music education of Ukraine and the East Asian countries. This is illustrated by the analysis of methods and forms of musical activity of both sides and the way music education influences the formation of the spiritual culture of the individual, contributes to the comprehensive and harmonious development. Conclusions. Along with the differences, the author defines certain similarities between music education in Ukraine and the East Asian countries. In the process of personality formation the similar feature is the cultivation of moral and aesthetic characteristics through music art. Just like in Ukraine where the folk art is an important demonstration of national and ethnographic culture, in the East Asian countries holidays are one of the forms of culture, since they are closely linked to history and national traditions. It is considered necessary both in Ukraine and the East Asian countries to combine the sensory perception of music with the awareness of the need for education, from simple to complex. However, in Ukraine, the achievements of different peoples' musical culture are actively involved in comprehensive and harmonious music education, while the family, which cherishes national traditions, has a great influence on the Eastern mentality.

Keywords: music education; musical training; cultural traditions of Ukraine and the East Asian countries; creative work; musical and aesthetic taste